

Försvarsmakten
Högkvarteret
107 85 Stockholm

Bedömning av Försvarsmaktens svar på rekommendationerna i rapporten RM 2015:01

Statens haverikommission (SHK) publicerade den 27 april 2015 slutrapporten RM 2015:01 om ett allvarligt tillbud vid luftstridsövning sydost om Gällivare den 20 mars 2014 med två JAS 39 Gripen opererade av Försvarsmakten. I rapporten lämnades sju rekommendationer till Försvarsmakten (RM 2015:01 R1 – R7). Försvarsmakten har besvarat rekommendationerna och redovisat vilka åtgärder som har vidtagits eller planeras att vidtas.

När det gäller rekommendationerna R1 och R3-R7 bedömer SHK svaren som tillfredställande och rekommendationerna som omhändertagna.

När det gäller rekommendation R2 gör SHK följande bedömning.

I rekommendation R2 rekommenderades Försvarsmakten (Militära flyginspektionen) att undersöka om den i LML fastställda metoden för att säkerställa balans mellan uppgifter och resurser är effektiv och tillämpas på rätt sätt för att uppnå syftet.

Bakgrunden till rekommendationen framgår av avsnitt 2.2.4 i slutrapporten där bland annat följande framgår.

Det system som Försvarsmakten har redovisat för att säkerställa att det finns en balans mellan uppgifter och resurser har, i enlighet med vad undersökningen visat, inte fungerat i praktiken då det uppenbarligen har funnits bristande resurser, dvs. i första hand, kalendertid, flygtid, antal flygplanindivider och antalet tillgängliga instruktörer, för att kunna genomföra utbildningen till stridspiloter på avsett sätt. Det kan mot den bakgrunden ifrågasättas om den nuvarande ordningen för att skapa balans mellan uppgifter och dessa resurser fyller sin funktion.

Haverikommissionen noterar även att ett förhållandevis stort ansvar läggs på förbanden att rapportera tillbaka obalanser för vidare åtgärder. En förutsättning för att ett sådant system ska fungera är att även Högkvarteret vidtar åtgärder när återrapportering om obalanser sker. Uteblir konkreta åtgärder, dvs. tilldelning av ytterligare resurser, en uttalad ambitionssänkning eller återtagande av vissa tidigare uppdrag för att åstadkomma balans, finns en uppenbar risk att en återrap-

portering framstår som meningslös och att man väljer att hantera situationen efter bästa förmåga på förbanden, eftersom det ändå är den signalen som lämnas från Högkvarteret. Vid de intervjuer som haverikommissionen genomfört under undersökningen på förbanden finns indikationer på att det riskerar att utvecklas en sådan tendens. Detta kan verka menligt på säkerhetskulturen och medföra säkerhetsrisker i verksamheten.

Det är haverikommissionens uppfattning att det är möjligt att beräkna resursbehovet för utbildningen till stridsflygpiloter i numerär av flygtid, kalendertid, instruktörer och flygplanindivider utifrån en given ambitionsnivå och utbildningsanvisning. Behovet av dessa resurser torde vara så väl känt ute på stridsflygdivisionerna med många år av erfarenheter och att dessa resurser utan svårighet bör kunna presenteras för Högkvarteret.

Om det är så att det föreligger olika uppfattningar mellan förband och försvarsmaktens högkvarter om resursbehovet för att genomföra utbildningen till stridsflygpiloter så är den inskrivna modellen i dokumentet Ledning för Militär Luftfart (LML) inte användbar för att uppnå balans mellan uppgifterna och de nödvändiga resurserna eftersom den utgår från att en samsyn finns.

Mot bakgrund av de svårigheter som förefaller finnas när det gäller att säkerställa balans mellan uppgifter och resurser bör Försvarsmakten närmare undersöka om den modell som används i dag är effektiv och tillämpas på rätt sätt för att uppnå det angivna syftet. Vidare är det viktigt att modellen säkerställer att en eventuell obalans identifieras och omhändertas redan på högkvarternivån vid planeringen av utökade uppgifter eller andra tillkommande uppdrag, dvs. innan uppdrag eller uppgifter lämnas till förbanden.

I svaret på rekommendationen beskriver Försvarsmakten metoden i LML. Någon undersökning av om metoden faktiskt är effektiv och tillämpas på rätt sätt har, såvitt framgår av svaret, inte genomförts och planerar heller inte att genomföras. Mot bakgrund av de iakttagelser som gjorts och redovisats i SHK:s slutrapport är detta inte tillfredställande och rekommendationen kan mot den bakgrunden inte anses som omhändertagen.

Mikael Karanikas
Utredningsordförande